

Naslov članka/Article:

Migracijska dinamika v Sloveniji po letu 2000 z vidika zunanjih in notranjih migracij ter regionalnih razlik

Migration Dynamics in Slovenia After 2000: Internal and External Migration and Regional Differences

Avtor/Author:

Dr. Damir Josipovič

DOI:

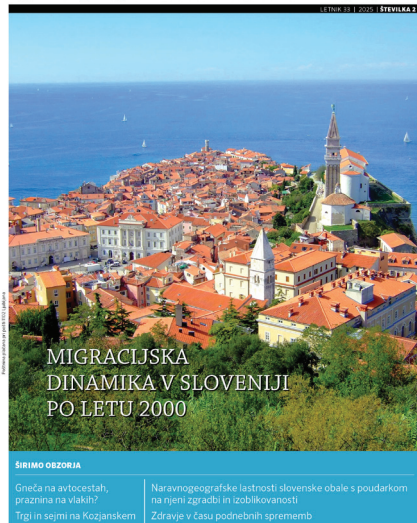
10.59132/geo/2025/2/42-55

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

GEOGRAFIJA V ŠOLI

Geografija v šoli, št. 2/2025, letnik 33

ISSN 1318-4717

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2025

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/geografija-v-soli/>

Dr. Damir Josipovič

Inštitut za narodnostna
vprašanja

damir.josipovic@guest.arnes.si

COBISS: 1.01

[https://doi.org/10.59132/
geo/2025/2/42-55](https://doi.org/10.59132/geo/2025/2/42-55)

Migracijska dinamika v Sloveniji po letu 2000 z vidika zunanjih in notranjih migracij ter regionalnih razlik

Migration Dynamics in Slovenia After 2000: Internal and External Migration and Regional Differences

Izvleček¹

Članek prinaša analizo migracijskih tokov po letu 2000, pri čemer razčlenjuje med posameznimi kategorijami migrantov po demografskih in drugih vidikih (državljanstvo, kraj rojstva, regija, spol, starost, migracijska izkušnja v družini itd.). Na osnovi analize predstavlja tudi periodizacijo selitev v obdobju 2000–2024 in jo kontekstualizira v okviru socio-ekonomskih sprememb, zlasti finančne in covidne krize. Obe sta močno zaznamovali migracijsko dinamiko in prispevali h koreniti spremembi današnjih demografskih pogojev ter sta izrazito spremenili demogeografsko sliko Slovenije. Sumarno je v zadnjih četrh stoletja (2000–2024) Slovenija izgubila 57.284 slovenskih državljanov, pridobila pa kar 217.177 tujih državljanov. Avtor ugotavlja, kakšno je notranje prerazporejanje prebivalstva in rast izseljevanja državljanov iz perifernih in obmejnih regij ter kakšna je koncentracija priseljevanja tujih državljanov v urbanih in državnem središču.

Ključne besede: migracije, regionalne razlike, regionalno načrtovanje, policentrični razvoj, centralizacija, odnos center-periferija

Abstract

This article analyses migration flows in Slovenia since 2000, detailing the patterns of various categories of migrants based on demographic and other factors (such as nationality, place of birth, region, gender, age, family migration history). It offers a periodisation of migration between 2000 and 2024 in light of socio-economic changes, particularly the financial and Covid-19 crises, both of which profoundly influenced migration dynamics and have radically changed the current demographic conditions as well as reshaped the Slovenian demographic landscape. Slovenia experienced a net loss of 57,284 Slovenian citizens while gaining 217,177 foreign nationals over the past quarter century (2000–2024). The author highlights internal population redistribution, increased emigration of Slovenian citizens from the periphery and border regions, and a concentration of foreign immigration in urban areas and the central region.

Keywords: migration, regional disparities, regional planning, polycentric development, centralisation, centre-periphery interaction

¹ Članek vsebuje rezultate raziskovalnega programa »Manjšinske in etnične študije ter slovensko narodno vprašanje« (P5-0081), projekta »Ugotavljanje etnične vitalnosti na obmejnem območju ob slovensko-hrvaški meji: izbrani poselitveni prostori manjšinskih populacij« (J5-3118) ter slovensko-hrvaškega bilateralnega projekta »Etnične manjšine v slovensko-hrvaškem obmejnem prostoru« (BI-HR/23-24-050), ki jih financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

1 Uvod

Danes v javnem prostoru ob staranju prebivalstva oziroma večanju deleža starejših vse pogostejše govorimo o migracijah. O tistih prisilnih, z vojno in nasiljem pogojenih, ter tistih, ki jih poganjajo drugi vzroki in dejavniki. V obdobju po zadnji finančno-ekonomski krizi, ki je izbruhnila leta 2008 in imela svoj odmev še v letih 2012 in 2013, se je migracijska dinamika v Sloveniji znatno spremenila. Povečalo se je tako skupno število selitev, beleženo skozi registracijo in deregistracijo prebivališča v Sloveniji, kot tudi dinamika notranjih in zunanjih migracij.

Članek analizira gibanje migracijskih tokov po letu 2000, pri čemer razčlenjuje med posameznimi kategorijami migrantov po demografskih in drugih vidikih (državljanstvo, kraj rojstva, regija, spol, starost, migracijska izkušnja v družini itd.). Prinaša tudi periodizacijo selitev v obdobju 2000–2024 in jo kontekstualizira v okviru socio-ekonomskih sprememb, zlasti finančne in covidne krize. Obe sta močno zaznamovali migracijsko dinamiko in pomagali izrazito spremeniti današnjo demogeografsko sliko Slovenije. V prispevku preverjamo tudi glavno hipotezo prispevka: odsotnost sistematične in vsebinske regionalne politike je glavni vzrok za neenakomeren družbeni razvoj države in temeljni vzrok za depopulacijo perifernih regij.

1.1. Teoretsko-metodološka izhodišča

Če so zunanje migracije predvsem odraz makroregionalnih in globalnih razmerij moči (Massey, 1994), so notranje migracije izraz premeščanja prebivalstva v okviru države in mikroregionalnih pogojev (Gosar, 1995a; Gosar, 1995b). Zato tovrstne migracije pogosto zanemarjamo, čeprav nam kažejo na nacionalno politiko upravljanja odnosa med centrom in periferijo (Josipovič, 2009). Še tako majhna država ima lahko svojo periferijo in če se država pretirano centralizira, ob predpostavki ekonomsko-geografske tranzicije in prehoda iz agrarne v industrializirano in postindustrijsko-storitveno družbo (Klemenčič, 1989; 1993; Gosar, 1997), nastopijo migracije, ki običajno potekajo z območij z manj ali manj zaželenimi delovnimi mesti na območja z več in bolj zaželenimi delovnimi mesti ali zgolj zaznamani boljšimi možnostmi, novim okoljem ipd. Ker gre za zamenjavo ali iskanje zaposlitve, tako selitev v demografiji opredeljujemo kot ekonomsko (Malačič, 2000), dasiravno je opravljanje dela ena od sedmih temeljnih prostorsko-geografskih aktivnosti človeka (Ruppert idr., 1981) in nujna za preživetje.

Delo kot človekova osnovna aktivnost seveda ne vpliva na to, da se zaradi istega dejavnika preselijo vsi, saj tolerančni prag za sprejem odločitve o menjavi »sidrišča« ni pri vseh osebah enako visok (Moon, 1995). Kakorkoli že, pa imajo te migracije za posledico neizogiben odliv najbolj propulzivnega ali najbolj spremembam naklonjenega, pogojno rečeno »liberalnejšega«, bolj prilagodljivega delovno aktivnega prebivalstva z enega območja in priliv na drugem območju. Kadar odselitvi naklonjeni del prebivalstva ni videl perspektive v preselitvi zgolj v drugo občino ali regijo, je pogosto povečeval razdaljo selitve in Slovenijo naposled tudi zapustil (Josipovič, 2013). To velja za večino območij s kapitalističnim tipom proizvodnje, ki so izvedla tranzicijo od podeželsko orientirane agrarne do industrijsko-storitvene družbe, vključno s postsocialističnimi državami, in izhaja iz paradigme migracijskega stresa (Wolpert, 1964; 1970). Kaj pa se je zgodilo v Sloveniji? Po osamosvojitvi in začetnem demografskem šoku in upadu števila prebivalcev, povezanim z odhodom jugoslovanske armade in izselitvijo dela njihovih družinskih članov, kmalu zatem pa še z administrativnim izbrisom okrog 35.000 prebivalcev (Josipovič, 2015), je prebivalstvo do popisa 2002 stagniralo. Že kmalu po letu 2004 pa beležimo povečano emigracijo iz države, ki se dolgo ni kompenzirala ne s povratno migracijo (remigracijo) ne z novimi imigracijami. V nadaljevanju analiziramo posamezne komponente gibanja števila prebivalcev: mehansko ali migracijsko gibanje in naravno gibanje (rodnost in smrtnost ter naravni prirastek) na ravni države. Nadalje ugotavljamo regionalne razlike na ravni statističnih regij in posebnih makroregij ter upravnih enot.

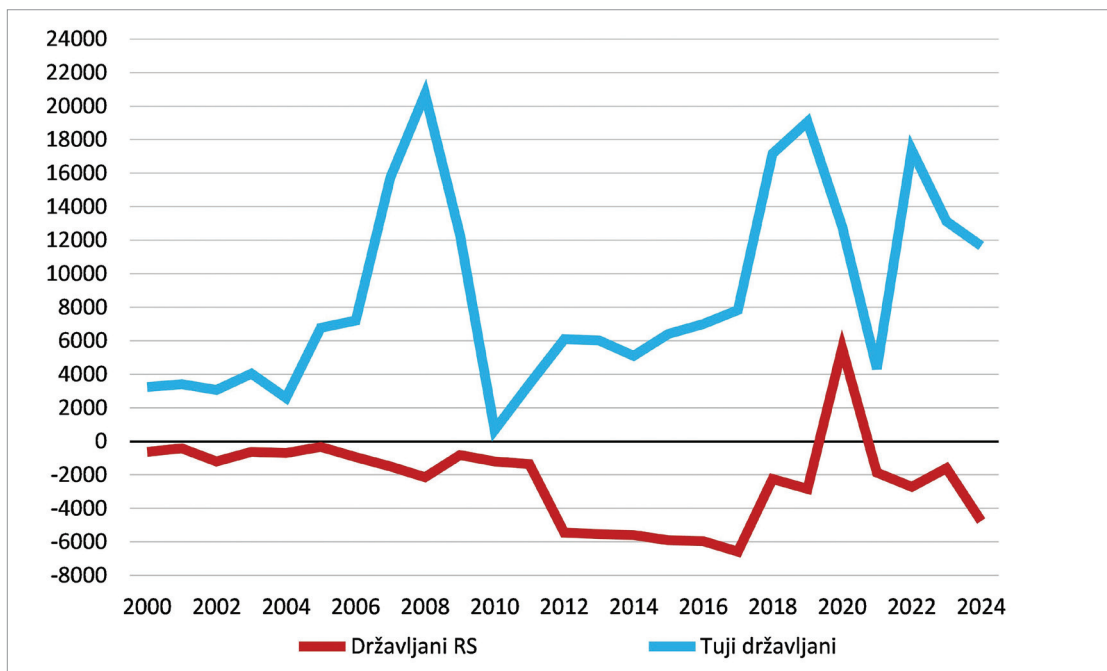
2 Migracijsko in naravno gibanje prebivalstva na ravni države

Na Sliki 1 je prikazan saldo priselitev in odselitev ločeno za slovenske in tuje državljane. Izrazito izstopa neto priseljevanje tujih državljanov in negativni trend neto izseljevanja slovenskih državljanov. Medtem ko je saldo migracij tujih državljanov vseskozi pozitiven ne glede na gospodarsko recesijo, covidne omejitve in druge izredne dogodke, je saldo selitev državljanov (z izjemo leta 2020 in prisilnim povratkom dela v preteklosti izseljenih državljanov) vseskozi negativen.

Na podlagi predstavljenih podatkov na Slikah 1 in 2 lahko sklepamo na različna obdobja s skupnimi migracijskimi značilnostmi. V okviru periodizacije migracij po letu 2000 lahko izluščimo

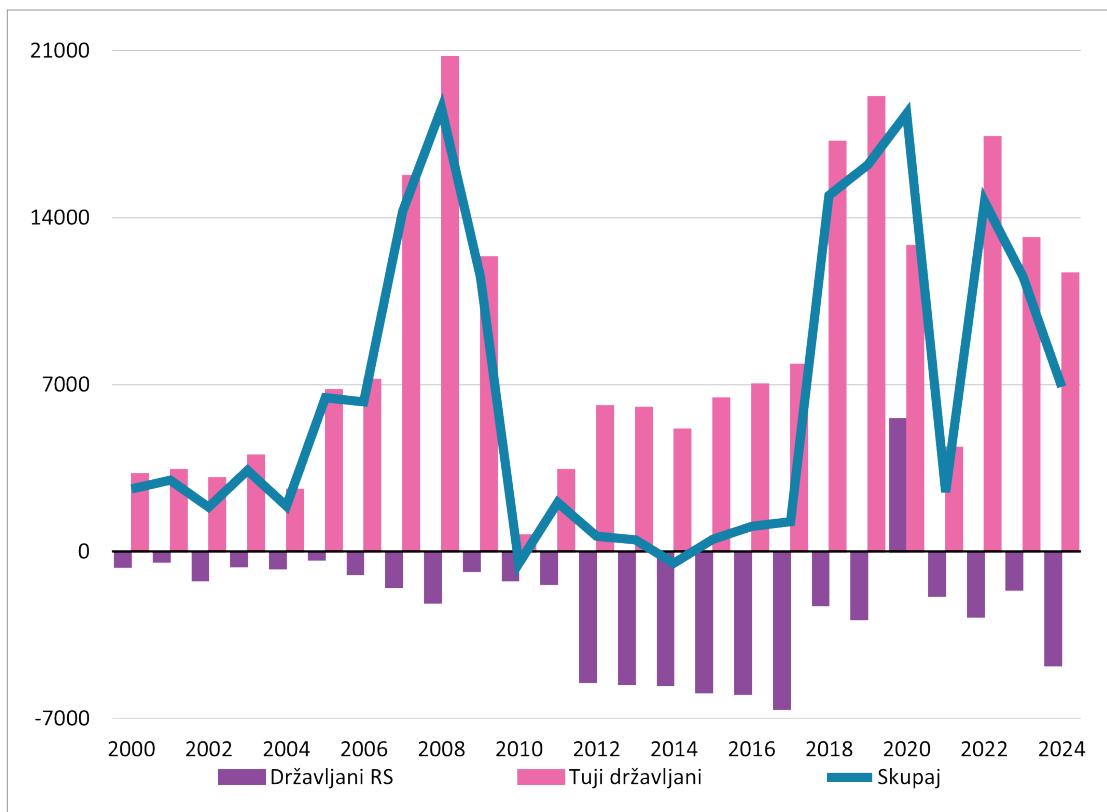
Slika 1: Migracijski saldo slovenskih in tujih državljanov v obdobju 2000–2024

Vir: SURS, 2025

Slika 2: Skupni letni migracijski prirastek prebivalstva Slovenije v obdobju 2000–2024

Vir: SURS, 2024

sedem obdobij: 2000–2004, 2005–2008, 2009–2011, 2012–2017, 2018–2020, 2021–2024. Za vsako podobdobje je značilno bodisi povečano priseljevanje ali odseljevanje, bodisi slovenskih ali tujih državljanov. Migracijska dinamika je vsekakor zelo poudarjena, še zlasti v obdobju 2005–2008 in nato v obdobju 2018–2020. Medtem ko prvo obdobje obeležuje izrazito rast zaposlovanja v gradbeništvu in prvo izrazitejšo povečano izseljevanje slovenskih državljanov

ter nadomeščanje s priselitvami iz tujine, drugo obdobje pomeni del povratne migracije slovenskih državljanov iz tujine in ponovno povečano presežno priseljevanje iz tujine (Sliki 1 in 2).

Kumulativne vrednosti so še bolj izpovedne, ko izvedemo oceno migracijskih učinkov migracij v posameznih podobdobjih med letoma 2000 in 2024. V prvem obdobju (2000–2004) je Slovenija letno izgubila okrog 700 slovenskih državljanov,

pridobila pa okrog 3300. Skupni saldo je znašal okrog 13.000 oseb, pri čemer je 3500 slovenskih državljanov trajno zapustilo Slovenijo. V obdobju 2005–2008 se je izguba slovenskih državljanov povečala na skoraj 5000, zato pa je bil saldo tujih državljanov močno pozitiven (nad 50.000 oseb). Letno je v tistem obdobju Slovenija ustvarjala migracijski presežek 12.607 tujih državljanov. V obdobju finančne krize (2009–2011) se je ohranilo neto priseljevanje iz tujine, nekoliko zmanjšalo pa izseljevanje državljanov, vendar skupni selitveni prirast kljub temu znaša 13.000 (Preglednica 1).

Veliko prelomnico v migracijah v Sloveniji pomeni ponovitev finančne krize, ki je bila v gospodarskem smislu sicer blažja kot tista iz 2008, vendar je pustila mnogo hujše demografske posledice. Namreč v obdobju 2012–2017 je bil skupni prirast komaj pozitiven (+3500), vendar je takrat Slovenija izgubila največje število lastnih državljanov od osamosvojitve dalje. Neto odliv 35.000 državljanov je nadomestil priliv 38.000 tujih državljanov. To obdobje je bilo hkrati do danes najbolj neugodno, saj je pripeljalo do dokončne izselitve največjega števila slovenskih državljanov od leta 1991 do danes.

Konec naslednjega obdobja (2018–2020) obeležuje nastop covidne krize, ko se je del slovenskih državljanov moral začasno vrniti nazaj v Slovenijo, zato beležimo minimalen presežek priselitev slovenskih državljanov. V istem obdobju Slovenija pridobi 49.000 neto priselitev tujih državljanov. Ti so se kljub protikoronskim ukrepom v obdobju 2021–2024 še vedno intenzivno priseljevali, neto priselitve pa so dosegle 46.500. V istem obdobju je prišlo do nove množične izselitve slovenskih državljanov (–11.000). Sumarno je v četrto stoletja, v obdobju 2000–2024, Slovenija izgubila 57.284 slovenskih državljanov, pridobila pa kar 217.177 tujih državljanov (Preglednica 1). Glede na relativno majhnost Slovenije so letna povprečja odliva 2300 državljanov in priliva 8700 tujcev toliko pomembnejša.

Ker ima tudi naravno gibanje, kljub večji medregionalni uravnoteženosti in manj odstopanju po statističnih regijah, pomemben vpliv na gibanje prebivalstva, je potrebno predstaviti spreminjanje števila prebivalcev skozi njegove posamezne komponente (Slika 3). Namreč, že nekaj desetletij je problematična tudi generacijska reprodukcija prebivalstva, saj se zaradi dolgotrajnega procesa odlaganja rojevanja v čedalje višjo starost hkrati zmanjšuje skupno število živorojenih otrok oziroma končno potomstvo žensk. Pri tem je treba poudariti, da smo imeli v Sloveniji v obdobju 1954–1979 sistematično precenjene

Preglednica 1: Skupni saldo migracij za slovenske in tuje državljanke v podobdobjih med letoma 2000 in 2024

Vir: SURS, 2025

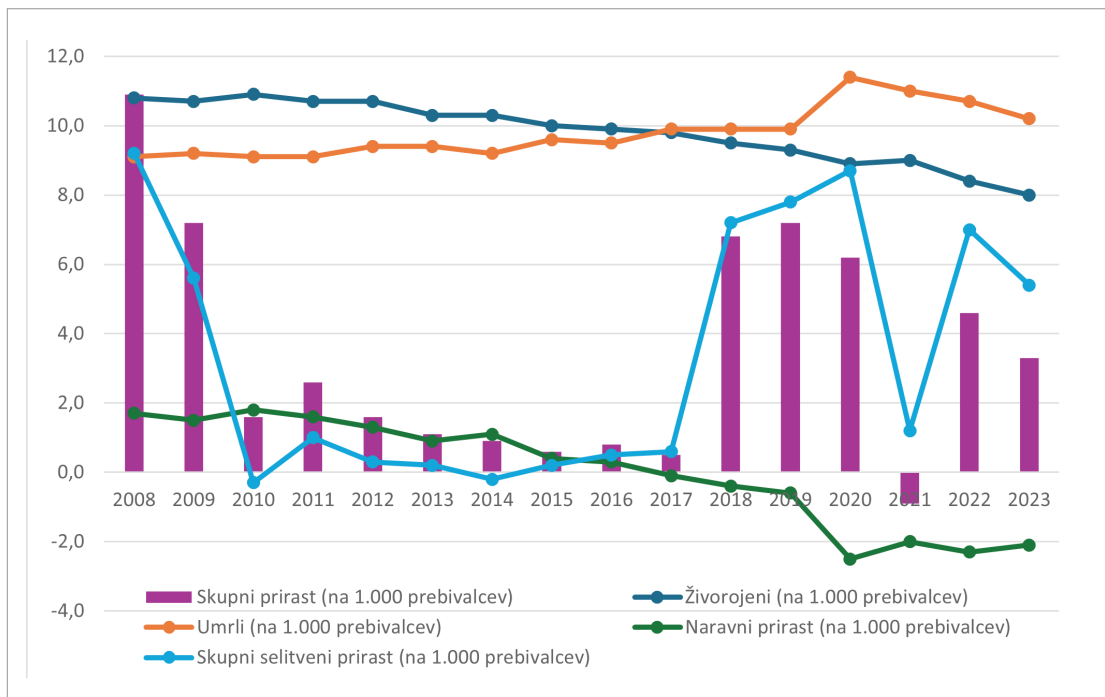
	Skupaj	Povprečna letna sprememba		Skupaj	Povprečna letna sprememba
2000–2004	12786	2557	2018–2020	49506	16502
Državljeni RS	-3538	-708	Državljeni RS	469	156
Tuji državljani	16324	3265	Tuji državljani	49037	16346
2005–2008	45537	11384	2021–2024	35566	8892
Državljeni RS	-4892	-1223	Državljeni RS	-10934	-2734
Tuji državljani	50429	12607	Tuji državljani	46500	11625
2009–2011	13046	4349	2000–2024	159893	6396
Državljeni RS	-3369	-1123	Državljeni RS	-57284	-2291
Tuji državljani	16415	5472	Tuji državljani	217177	8687
2012–2017	3452	575	2012–2024	88524	6810
Državljeni RS	-35020	-5837	Državljeni RS	-45485	-3499
Tuji državljani	38472	6412	Tuji državljani	134009	10308

vrednosti zaradi intenzivne industrializacije in deagrarizacije ter posledično ekonomskega osamosvajanja žensk tudi hitrejšo vstopanje v starševstvo. Vrednosti celotne rodnosti (TFR) so bile takrat precenjene v povprečju za +0,2 do +0,5 otroka. Od leta 1980 dalje pa je sledil obrat in sistematične podcenitve, ki traja vse do danes. Obseg podcenitev je med letoma 1991 in 2004 znašal med –0,3 in –0,4 otroka, po letu 2005 pa se je znižal na –0,2 otroka na žensko v rodni dobi. Na osnovi teh podcenitev lahko sklepamo, da je bila realna vrednost stopnje celotne rodnosti okrog 1,75 otroka na žensko v rodnem obdobju (Josipovič, 2014).

Pričakujemo lahko tudi nadaljnje nižanje obsega končnega potomstva in zblizanje s kazalnikom celotne rodnosti na okrog 1,6 otroka na žensko v rodni dobi, ko se bo postopoma zaustavilo odlaganje rojstev v višje starosti in se bosta učinka podcenitve in precenitve medsebojno izničila. Ne glede na podcenjene kazalnike rodnosti pa še vedno nastaja generacijski primanjkljaj v višini od 15 do 25 odstotkov letno (Slika 3).

Slika 3: Nataliteta in mortaliteta ter migracijski in skupni prirastek prebivalstva Slovenije 2008–2023

Vir: SURS, 2025

Naravni prirastek je od leta 2016 dalje znova negativen. Samo v obdobju 2017–2023 je Slovenija po »naravni poti« izgubila za celoletno generacijo rojenih (–21.370). Po začasnih podatkih za leto 2024 je bilo v Sloveniji živorojenih 16.653, umrlih pa 21.467, kar pomeni, da se negativen trend nadaljuje, izgube v obdobju 2017–2024 pa so narasle na –26.184 ljudi ali –3273 ljudi na leto. Po drugi strani smo v istem obdobju beležili povprečni letni skupni prirastek +7760 ljudi, kar opozarja na kritične strukturne zaposlitvene spremembe, povezane s prestrukturiranjem slovenskega gospodarstva.

3 Migracije med slovenskimi regijami

Pri omenjenih velikih migracijskih spremembah na ravni celotne države ne moremo mimo velikih neravnovesij med posameznimi statističnimi regijami. Regije namreč pridobivajo oziroma izgubljajo prebivalstvo tako preko notranjih kot preko zunanjih migracij. Zato nas zanima, kako se je regionalno-geografsko razporedil presežek priseljenih tujih državljanov in od kod je potekalo največje izseljevanje slovenskih državljanov.

Na osnovi analize migracijskih gibanj in prostorske prerazdelitve prebivalstva smo že v obdobju 1995 in 2007 ugotovili procese koncentracije prebivalstva v osrednji Sloveniji in nazadovanje robnih regij, še zlasti severovzhodne Slovenije (Preglednica 2). Primerljive podatke o spremembah števila prebivalcev ter slovenskih

in tujih državljanov po uskladitvi z evropsko definicijo prebivalstva imamo na voljo za obdobje 2008–2025.

Iz Preglednice 2 je razvidno, da se je kontinuirano vršila prebivalstvena koncentracija v osrednjo Slovenijo, ki je prebivalstveno postala največja slovenska makroregija (zgodovinsko gre za Gorenjsko, večidel Dolenjske, dele Notranjske ter Ljubljano). Medtem ko je celotna Slovenija v 30 letih (1995–2024) pridobila neto 134.000 prebivalcev, je na osrednjo Slovenijo odpadlo kar 90 odstotkov vsega prirastka. Medtem ko sta Gorenjska in Jugovzhodna Slovenija le malo napredovali, se je izrazita koncentracija vršila v primestnih ljubljanskih občinah, in sicer v obliki procesov suburbanizacije, dezurbanizacije² mesta in v zadnjem desetletju reurbanizacije (Josipovič, 2019). Vplivi suburbanizacije segajo tudi v robne dele sosednjih statističnih regij. Tako je npr. Primorsko-notranjska (do 2015 Notranjsko-kraška regija) beležila rahlo rast, čeprav gre v celoti za depopulacijsko območje. V zahodni »Primorski« Sloveniji (Goriška, Obalno-kraška in Primorsko-notranjska regija) beleži dejansko rast (16.000 ljudi) le Obala z intenzivnim procesom litoralizacije in prenaseljenosti ekološko zelo obremenjenega in s pitno vodo zlasti v turistični sezoni slabo preskrbljenega območja

² Dezurbanizacija označuje proces zmanjševanja urbanega prebivalstva v mestih največkrat zaradi prekinutve ali zmanjšanja priseljitvenih tokov ob hkratnem povečanju izseljevanja iz mest. Primer dezurbanizacije sta doživljali obe največji slovenski mesti Ljubljana in Maribor v devetdesetih letih 20. stoletja (Josipovič, 2019). Reurbanizacija je proces, nasproten dezurbanizaciji, in ima za posledico ponovno povečevanje mestnega prebivalstva.

(Josipovič, 2021). Severovzhodna Slovenija je v celoti nazadovala (–3000 ljudi) kljub sprva relativno ugodnem naravnem prirastku. Močni depopulacijski procesi so značilni tako za Pomurje in Koroško kot za Zasavje in Posavje. Le Podravska in Savinjska regija beležita rast, pa tudi ta rast temelji na zunanjih neto priselitvah zadnjega desetletja ob nadaljnjem negativnem migracijskem saldu slovenskih državljanov in prestrukturiranju gospodarstva (Preglednica 2).

4 Vpliv naravnega gibanja na skupne spremembe števila prebivalcev

V strukturi sprememb števila prebivalcev je naravni prirastek pomemben le v regijah z zmanjšanjem ali stagnacijo skupnega števila

prebivalcev. Na ravni Slovenije je skupni naravni prirastek za 30-letno obdobje negativen, vendar po obsegu majhen (–6699 ali 3 promile v obdobju 1995–2023). Po osamosvojitvi je značilno izmenjevanje obdobj blagega naravnega prirastka (+180 do leta 1996 in +23.788 v obdobju 2006–2016) z obdobji naravnega upada (–9297 v obdobju 1997–2005 in –21.370 v obdobju 2017–2023). Regionalne razlike so tudi tu velike. Samo Osrednjeslovenska regija je pridobila 28.911 prebivalcev pretežno kot posledico priseljevanja mlajšega aktivnega prebivalstva, ki si je v obdobju zadnjih treh desetletij ustvarilo tu družine, medtem ko sta enako število ljudi (–29.212) izgubili Podravska in Pomurska regija.

Presežek treh statističnih regij (Osrednjeslovenska, Gorenjska in Jugovzhodna Slovenija) je v obdobju 2017–2023 dosegel

Preglednica 2: Regionalne razlike v rasti prebivalstva

Vir: SURS, 2025; Josipovič, 2009; lastni preračuni

	1995	2007	Razlika 2007/1995	2008	2015	2024	2015*	2024*	Razlika 2008/ 2015*	Razlika 1995/ 2015*	Razlika 1995/ 2024*
SLOVENIJA	1.990.266	2.019.406	29.140	2.022.629	2.063.077	2.126.324	2.061.994	2.124.353	39.365	71.728	134.087
Primorsko-notranjska	50.737	51.830	1.093	51.793	52.551	54.067	52.551	54.067	758	1.814	3.330
Goriška	120.960	119.945	-1.015	118.597	118.196	118.132	118.196	118.132	-401	-2.764	-2.828
Obalno-kraška	103.248	107.062	3.814	107.660	112.942	119.283	112.942	119.283	5.282	9.694	16.035
ZAHODNA SLOVENIJA	274.945	278.837	3.892	278.050	283.689	291.482	283.689	291.482	5.639	8.744	16.537
Jugovzhodna Slovenija	137.239	141.129	3.890	140.376	142.356	148.273	142.356	148.273	1.980	5.117	11.034
Osrednjeslovenska	486.029	506.829	20.800	516.249	535.375	566.811	549.582	581.187	33.333	63.553	95.158
Gorenjska	195.187	200.585	5.398	200.952	203.929	209.491	203.929	209.491	2.977	8.742	14.304
OSREDNJA SLOVENIJA	818.455	848.543	30.088	857.577	881.660	924.575	895.867	938.951	38.290	77.412	120.496
Pomurska	126.672	121.964	-4.708	120.357	116.434	113.551	116.434	113.551	-3.923	-10.238	-13.121
Podravska	321.078	320.863	-215	320.873	322.545	330.635	322.545	330.635	1.672	1.467	9.557
Koroška	74.166	73.594	-572	72.837	71.218	70.512	71.218	70.512	-1.619	-2.948	-3.654
Savinjska	256.574	260.121	3.547	258.201	254.237	262.450	259.639	267.248	1.438	3.065	10.674
Zasavska	47.112	45.242	-1.870	44.862	57.567	57.195	42.647	41.409	-2.215	-4.465	-5.703
Posavska	71.264	70.242	-1.022	69.872	75.727	75.924	69.955	70.565	83	-1.309	-699
SEVEROVZHODNA SLOVENIJA	896.866	892.026	-4.840	887.002	897.728	910.267	882.438	893.920	-4.564	-14.428	-2.946

(Opomba: vrednosti so neposredno primerljive med letoma 1995 in 2007 ter med 2008 in 2024; * vrednosti so preračunane na enako območje regij kot pred 2015 za zagotavljanje teritorialne primerljivosti)

Preglednica 3: Makroregije Slovenije glede na sestavine gibanja števila prebivalcev

Vir: SURS, 2025; Josipovič, 2009; lastni preračuni

Država/ makroregija	realna sprememba 1995-2024	delež od vsega prebivalstva	naravni prirastek 1995-2023	delež od vsega prebivalstva	migracijska kompenzacija	delež od vsega prebivalstva
SLOVENIJA	134.087	6,3 %	-6.699	-0,3 %	140.786	6,6%
ZAHODNA SLOVENIJA	16.537	5,7 %	-9.147	-3,1 %	25.684	8,8%
OSREDNJA SLOVENIJA	120.496	12,8 %	40.375	4,3 %	80.121	8,5%
SEVEROVZHODNA SLOVENIJA	-2.946	-0,3 %	-37.927	-4,2 %	34.981	3,9%

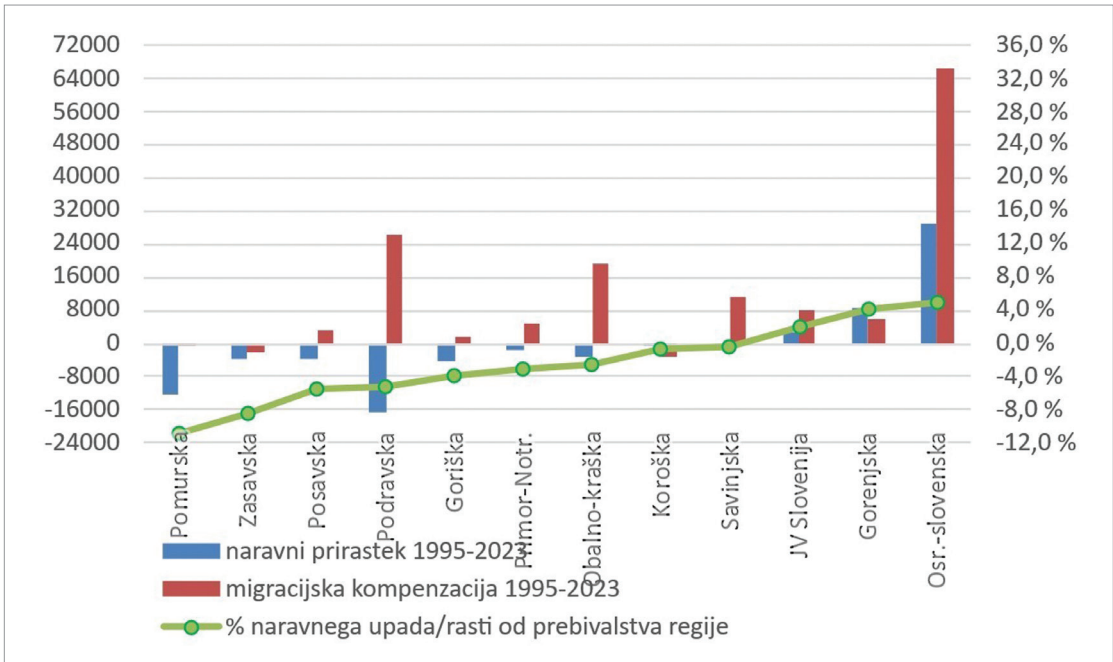
+40.375 prebivalcev, kar predstavlja tretjino njihove skupne rasti (+120.496) v obdobju 1995–2024. Glede na velikost regij so relativno najvišji upad doživele Pomurska (–10,9 odstotka), Zasavska (–8,5 odstotka), Posavska (–5,6 odstotka) in Podravska (–5,1 odstotka) regija. Upad je nekoliko manjši (–0,6 odstotka) na Koroškem in na Savinjskem (–0,3 odstotka). Tudi za vse tri regije na zahodu Slovenije je značilen naravni upad, ki je najvišji na Goriškem (–3,8 odstotka), sledita pa Primorsko-Notranjska (–3,0 odstotka) in Obalno-kraška (–2,5 odstotka) regija. Samo tri slovenske regije so imele pozitiven naravni prirastek: Osrednjeslovenska 5,0 odstotka, Gorenjska 4,1 odstotka in JV Slovenija 2,0 odstotka (Slika 4).

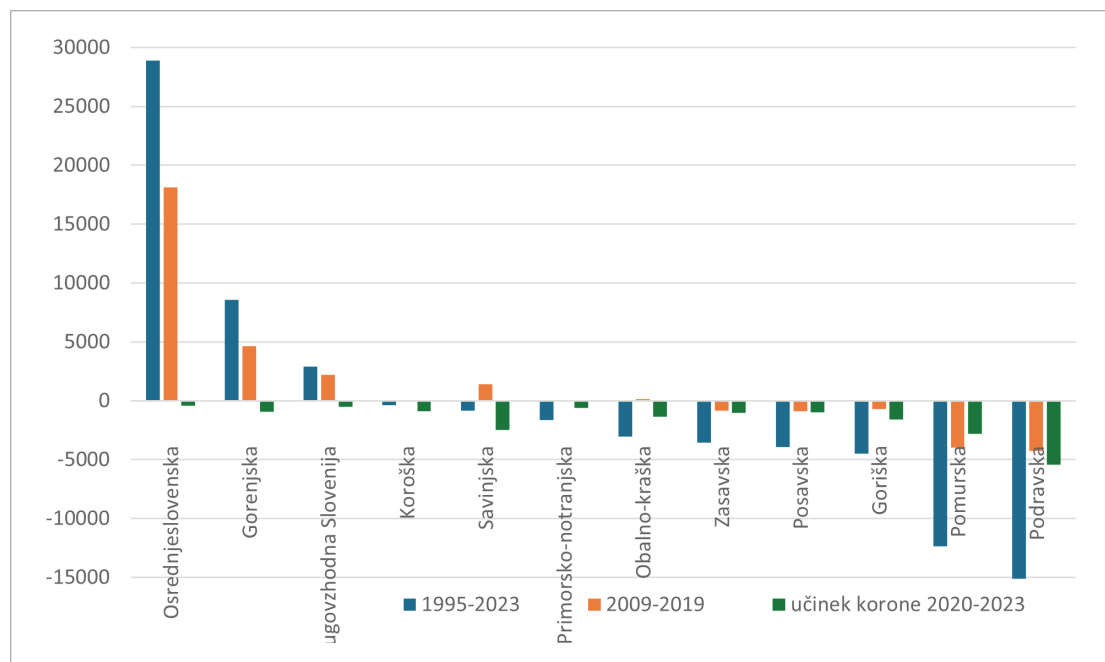
Predstavljeni podatki izrisujejo nov zemljevid prerezporejanja prebivalstva v Sloveniji s

težiščem v osrčju države. Makroregija osrednja Slovenija je imela 4,3 odstotka naravnega prirastka (+40.375 ljudi), kar je ob presežku selitev (+80.121 ljudi) k skupni rasti makroregije pomenilo povečanje za +120.496 prebivalcev ali 12,8 odstotka prebivalstva. Makroregija zahodna Slovenija je beležila naravni upad (–9147 ljudi), hkrati pa neto imigracijo (+25.684 ljudi), s čimer je prebivalstvo zraslo za +16.537 ljudi ali 5,7 odstotka. Negativnega naravnega prirastka makroregije Severovzhodna Slovenija (–37.927 ljudi) niso pokrile niti migracije (+34.981 ljudi), saj se je skupno število prebivalcev znižalo za –2946 ali –0,3 odstotka ljudi (Preglednica 3). Iz Preglednice 3 je tudi razvidno regionalno odvisno učinkovanje migracij, pri čemer je relativno najvišji delež neto selitev prejela makroregija zahodna Slovenija (+8,8 odstotka).

Slika 4: Naravni prirastek in migracijska kompenzacija v obdobju 1995–2023 in delež naravnega upada/prirastka v celotnem prebivalstvu regije

Vir: SURS, 2025; lastni izračuni

Slika 5: Naravni prirastek in migracijska kompenzacija v obdobju 1995–2023 in delež naravnega upada/prirastka v celotnem prebivalstvu regije

Vir: SURS, 2025; lastni izračuni

Iz Slike 4 lahko razberemo, kako delujejo posamezne komponente gibanja na rast ali upad prebivalstva. Kjer imamo obratno razmerje med naravnim in migracijskim gibanjem (npr. Podravska regija), je zamenjava prebivalstva najintenzivnejša. Hkrati nimamo nobene regije, ki bi imela obratno sorazmerje med pozitivnim naravnim in negativnim migracijskim gibanjem. Razen Gorenjske regije tudi ni nobene, kjer bi bil pozitiven naravni prirastek višji od skupnega migracijskega prirastka (Slika 4). Naravni upad, ki smo mu priča v večini slovenskih regij, je povezan tudi z dolgotrajnimi selekcijskimi procesi v migracijah, ki iz regij izvabijo vitalno prebivalstvo v rodni dobi, tako da naraste delež starejšega prebivalstva s krajšo preostalo življenjsko dobo, kar se v Pomurju in Podravju odraža v povečanih stopnjah smrtnosti že več desetletij. Kot pa smo videli, v Podravju migracije uspešno kompenzirajo »naravne izgube«.

Ker še ne razpolagamo s končnimi uradnimi podatki za leto 2024, lahko sklepamo na naravni prirastek na podlagi začasnih podatkov SURS, za leto 2025 pa smo naredili projekcijo na podlagi podatkov o naravnem gibanju za prvo četrtletje 2025. Medtem ko je naravni prirastek v letu 2024 še vedno močno negativen (–4814), je v letu 2025 pričakovati, da se bo število živorojenih znova nekoliko povečalo (na okrog 16.946), število umrlih pa po presežni postkoronarni smrtnosti nekoliko zmanjšalo (20.814), kar bo prineslo za okrog 1000 oseb nižji naravni upad (–3868). Pri tem je potrebno poudariti, da je v času koronarnih omejitev prišlo do izrazitega pojava presežne smrtnosti (Josipovič, 2021), zato vsaj

v obdobju 2020–2025 še ne moremo govoriti o normalizaciji trenda rodnosti in smrtnosti. Je pa bil primanjkljaj v tem času enormen (–27.624 manj rojenih kot umrlih ljudi). Če bi se nadaljeval trend verjetnosti doživetja (dolžine pričakovanega trajanja življenja) in rodnosti, ki je veljal do leta 2020, bi imela Slovenija vsaj 20.000 prebivalcev več (Slika 5).

5 Regionalni »gerrymandering« v Sloveniji ob odsotnosti uvedbe »pokrajin«

Med regijami je Pomurje med letoma 2008 in 2024 prebivalstveno upadlo za 6,7 odstotka, kar je največ v državi. Negativen prebivalstveni prirastek sta imeli še Koroška (–4,4 odstotka) in Goriška regija (–1,7 odstotka). Glede na povprečno rast v Sloveniji v istem obdobju je pomursko prebivalstvo zaostajalo za 11, koroško za 8,8, goriško pa za 6,3 odstotka. Obenem je bila rast prebivalstva najvišja v Osrednjeslovenski regiji (+11,2 odstotka ali +56.746 prebivalcev), ki pa ne obsega enako območje kot leta 2008. Od leta 2015 je iz nje izločena občina Litija, ki je vključena v statistično regijo Zasavje. Če upoštevamo to spremembo, se je število prebivalcev v Osrednjeslovenski statistični regiji od leta 2008 povečalo za 72.580 ali kar 14,3 odstotka na 581.187 prebivalcev (Preglednica 4). Obenem se je zmanjšalo število zasavskega prebivalstva (–3.817 ali –8,4 odstotka), ki je relativno izgubilo še več kot Pomurje. Pridobila je tudi Savinjska regija (+6.005 ali +2,3 odstotka),

Preglednica 4: Vpliv sprememb v obsegu regij na rast prebivalstva
Vir: SURS, 2025

		1.1.2008	1.1.2014	1.1.2015	1.1.2024	1.6.2024	1.1.2008-1.1.2024
		Skupaj	Skupaj	Skupaj	Skupaj	Skupaj	Razlika
občine	Bistrica ob Sotli	1.454	1.390	1.382	1.348	1.337	-106
občine	Litija	14.667	15.054	15.064	15.834	15.846	+1.167
občine	Radeče	4.596	4.332	4.282	4.114	4.074	-482
regije SURS	Savinjska	261.243	259.853	253.975	261.786	PROCES	navidezna stagnacija
regije SURS	Zasavska	45.226	42.983	57.711	57.243	PROCES	navidezno povečanje
regije SURS	Posavska	70.353	69.958	75619	76027	PROCES	navidezno povečanje
regije SURS	Osrednjeslovenska	508.607	546.314	534.518	565.353	PROCES	prikrit učinek povečanja
Indeks							
preračun	Savinjska	261.243	259.853	259.639	267.248	102,3	+6.005
na obseg	Zasavska	45.226	42.983	42.647	41.409	91,6	-3.817
regij PRED	Posavska	70.353	69.958	69.955	70.565	100,3	+212
2015	Osrednjeslovenska	508.607	546.314	549.582	581.187	114,3	+72.580
preračun	Savinjska	255.193	254.131	253.975	261.786	102,6	6.593
na obseg	Zasavska	59.893	58.037	57.711	57.243	95,6	-2.650
regij PO	Posavska	76.403	75.680	75619	76027	99,5	-376
2015	Osrednjeslovenska	493.940	531.260	534.518	565.353	114,5	71.413

medtem ko Posavska regija pozitivno stagnira. Če občin Bistrica ob Sotli in Radeče ne bi izločili iz Savinjske regije in ju vključili v Posavje, bi tudi posavska regija beležila upad števila prebivalcev (–376 ali 0,5 odstotka).

Treba je poudariti, da regionalni »gerrymandering« (poljubno, s parcialnimi cilji obremenjeno oblikovanje regij) prikriva dejansko razsežnost koncentracije v ljubljanski urbani regiji, saj ji po rasti ni blizu niti ena regija. Hkrati prikriva resnost demografskega upada Zasavja, kjer osrednje mesto Trbovlje kljub velikosti (okrog 17.000 prebivalcev) nima statusa mestne občine. To je velika nedoslednost glede na status mestne občine, ki je bil podeljen leta 2024 občini Krško. Tudi tu državna regionalna politika ni znala uveljaviti načela delitve pristojnosti, saj so v Posavski regiji neposredno ob Krškem še Brežice v istem rangi velikosti in bi zaradi bližine morali obravnavati somestje Krško-Brežice, še posebej zaradi tega, ker je sedež porodnišnice v Brežicah, kar je eden od pogojev za status

mestne občine. Med drugim je pogoj tudi 20.000 prebivalcev v občini. Pri tem Brežice in Krško (z izjemo vzpostavitev občine Kostanjevica na Krki) ohranjata strukturo nekdanjih velikih občin oziroma komun. Tako pa bo status mestne občine veljal za teritorij celotne občine Krško in ne le za somestje Videm-Krško-Leskovec.

Na tem mestu ne moremo podrobneje zahajati še v številne druge nedoslednosti teritorialne organizacije lokalne samouprave in neenako obravnavo primerljivih mest. Omenimo le primer Nove Gorice, ki ji je odcepitev Šempetra speljala bolnišnico in porodnišnico, čeprav gre od Vrtojbe skupaj z vmesnimi naselji vse do Solkana prav tako za somestje. Drobljenje občin in nerodna meja velikostnega razreda za status mestne občine je še bolj problematična za mesta v perifernih regijah. Tako je zaradi pretiranega drobljenja občin Murska Sobota – kot regionalno središče skoraj brez regionalnih funkcij – po številu prebivalstva padla pod 20.000 že pred desetletjem. Prav tako je na Koroškem zaradi

drobljenja občin razpadlo somestje Ravne-Dobja vas-Prevalje s 13.000 prebivalci, status mestne občine pa je na Koroškem dobil robno ležeči Slovenj Gradec s komaj 7.000 prebivalci, a površinsko večjo občino. Kot primernejša meja za status mestne občine se zato kaže velikost mesta nad 10.000 prebivalcev ob preureditvi lokalne samouprave po enakih kriterijih za celotno Slovenijo. Še pomembnejša pa bi bila uvedba vmesne ravni upravljanja med občinami in državo. Videti je, kot da so odločevalcem v Sloveniji pomembnejša poimenovanja regij, saj so s spremenjeno Uredbo (ES) št. 1319/2013 uveljavili spremembo imen dveh NUTS 3³ statističnih regij, ki se preimenujeta iz notranjsko-kraške v primorsko-notranjsko in iz Spodnjeposavske v Posavsko, pri čemer se v vsebinske probleme odsotnosti regij na ravni široke javne razprave niso spustili (Pojasnila, 2015).

Čeprav evidentno rastejo razlike med regijami tako na področju demografskih procesov kot na področju gospodarske moči, ima regionalna politika Slovenije zadnjih nekaj desetletij še vedno štiri splošne cilje (Pečar, 2020, str. 6), ki pa jih nikakor ne moremo doseči, temveč se sodeč po predstavljenih podatkih od njih še oddaljujemo. Do leta 2030 so cilji, formulirani leta 2019, naslednji:

1. dvig kakovosti življenja v vseh regijah z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki temelji na načelih trajnostnega razvoja;
2. razvojno dohitevanje evropskih regij s tremi specifičnimi cilji:
 - a. hitrejši razvoj vseh razvojnih regij od povprečnega v EU;
 - b. hitrejši razvoj kohezijske regije vzhodna Slovenija (NUTS 2) od sosednjih regij (NUTS 3);
 - c. hitrejši razvoj kohezijske regije zahodna Slovenija (NUTS 2) od sosednjih regij (NUTS 3);
3. zmanjšanje regionalnih razvojnih razlik in razlik znotraj regij z dvema specifičnima ciljema:
 - a. zmanjšanje regionalnih razvojnih razlik;
 - b. ohranjanje poseljenosti in razvojne vitalnosti problemskih območij;
4. uresničevanje razvojnih potencialov in izkoriščanje globalnih priložnosti z mednarodnim medregionalnim povezovanjem in sodelovanjem (Pečar, 2020, str. 6).

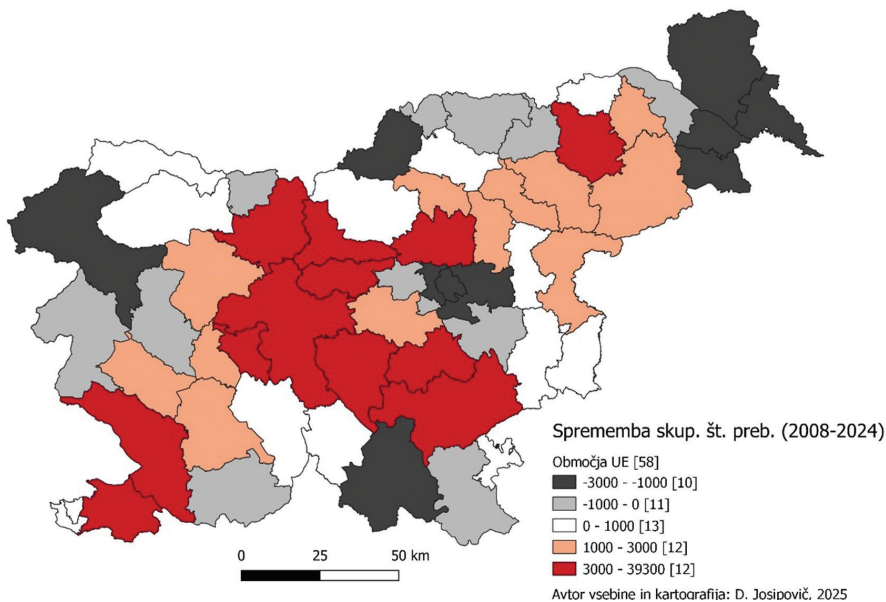
3 NUTS je sistem evropske regionalizacije (Nomenklatura teritorialnih enot za statistiko). Regije razvršča na tri različne ravni, od NUTS1, ki so največje, večmilijonske socio-ekonomske regije, NUTS2, ki so temeljne regije z vsaj okrog 800.000 prebivalci za izvajanje regionalnih politik (v Sloveniji sta dve tovrstni kohezijski regiji), in NUTS3, ki so manjše regije z okrog 150.000 prebivalci (v Sloveniji so to statistične regije).

6 Demografske spremembe na ravni območij upravnih enot (UE) 2008–2024

Notranje mezuregionalne razlike so še bolj opazne in preglednejše, če uporabimo teritorialni nivo upravnih enot (UE). Te omogočajo dokaj enostavno rekonstrukcijo na raven statističnih regij z nekaj manjšimi izjemami⁴, hkrati pa so UE primerne za kartografsko prezentacijo procesov koncentracije in depopulacije tako na ravni skupnega števila prebivalcev kot na ravni državljanov. Nad 10-odstotno povečanje srednjega letnega števila prebivalcev v obdobju 2008–2024 beleži skupno devet upravnih enot (UE): od tega pet v Osrednjeslovenski regiji (Domžale, Grosuplje, Ljubljana, Logatec, Vrhnika), dve v Obalno-kraški regiji (Koper/Capodistria, Sežana) ter po ena v Primorsko-Notranjski regiji (Postojna) in Jugovzhodni Sloveniji (Trebnje). Pogled na zemljevid nam pokaže, da gre v sedmih primerih za rast ljubljanske okolice in čedalje oddaljenejšo, na dnevno komutacijo (vozaštvo) vezano zaledje vse tja do Postojne na zahodu in Trebnjega na vzhodu. Visoka rast v Sežani nastopa kot ekstenzija rasti v Kopru in zaledju, zlasti zaradi selitev na območje občine Hrpelje-Kozina, kjer so nižje cene nepremičnin kot na Obali. Med UE, ki so izgubile več kot 10 odstotkov prebivalstva, prednjači UE Hrastnik⁵. Skupno je 20 upravnih enot, ki pokrivajo okrog 35 odstotkov ozemlja Slovenije, v obdobju 2008–2024 izgubilo 20.462 prebivalcev, medtem ko so druge UE pridobile 124.157 prebivalcev. Od tega je samo ljubljanska konurbacija pridobila 79.705 prebivalcev (Zemljevid 1). Vse tri zasavske UE beležijo negativen trend in izgubo okrog –3500 ljudi. Štiri pomurske UE beležijo –6800 ljudi manj, štiri koroške UE izgubo –2300 ljudi. Ko pogledamo spremembo števila slovenskih državljanov, pa vidimo razsežnosti in globino demografskih sprememb. Pomurska regija je v obdobju 2008–2024 izgubila –9782 slovenskih državljanov, medtem ko je imela saldo tujih državljanov pozitiven (+2976). To pomeni, da so tretjino izgub pokrile migracije iz tujine, medtem ko so se slovenski državljani preseljevali v osrednjo Slovenijo ali izseljevali v Avstrijo in druge razvitejše države (Zemljevida 1 in 2).

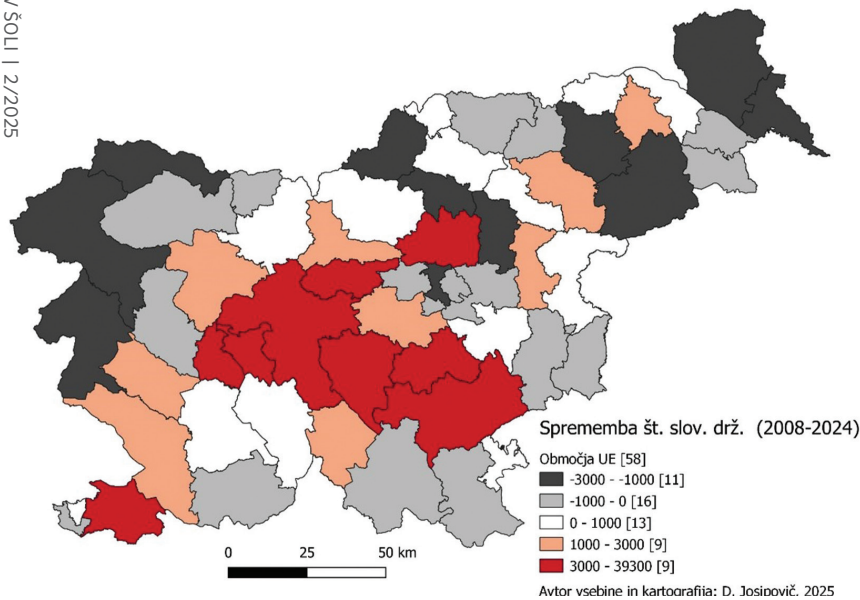
4 Območje občine Škocjan je razdeljeno med UE Novo mesto in UE Sevnica (KS Bučka). Območje občine Litija je bilo leta 2015 priključeno statistični regiji Zasavje, skupaj z občino Šmartno pri Litiji, ki je del Osrednjeslovenske statistične regije, pa ostaja del UE Litija. Statistična regija Posavje vsebuje občini Radeče in Bistrica ob Sotli, ki sta del UE Laško oziroma UE Šmarje pri Jelšah, slednji pa sta del Savinjske statistične regije (Pojasnila, 2015).

5 To je imelo za posledico tudi spremembo območij volilnih okrajev (VO) za volitve v DZ, saj je bil Hrastnik priključen k VO Trbovlje, na drugi strani pa je bil VO Grosuplje razdeljen na dva okraja (DVK, 2025).

Zemljevid 1: Sprememba skupnega števila prebivalcev po UE Slovenije v obdobju 2008–2024

Vir: SURS, 2025; preračuni avtorja

Zemljevid 2: Sprememba števila slovenskih državljanov po UE Slovenije v obdobju 2008–2024

Vir: SURS, 2025; preračuni avtorja

Izrazito povečanje deleža tujih državljanov v primerjavi s slovenskimi beležimo v severovzhodni Sloveniji. Razmerje v korist tujih državljanov se je tam od leta 2008 povečalo od štiri in pol do skoraj sedemkrat. To potrjuje tezo o centralizaciji Slovenije v osrednjeslovenskem prostoru, zlasti v Osrednjeslovenski regiji in robnih območjih Gorenjske (UE Kranj) in Jugovzhodne Slovenije (UE Trebnje in Novo mesto). Tudi drugod po Sloveniji se je razmerje med tujimi in slovenskimi državljani spremenilo v korist tujih državljanov, in sicer za vsaj dvakrat (Zemljevid 4).

7 Migracije kot kazalnik regionalnih razlik v družbeno-gospodarski razvitosti

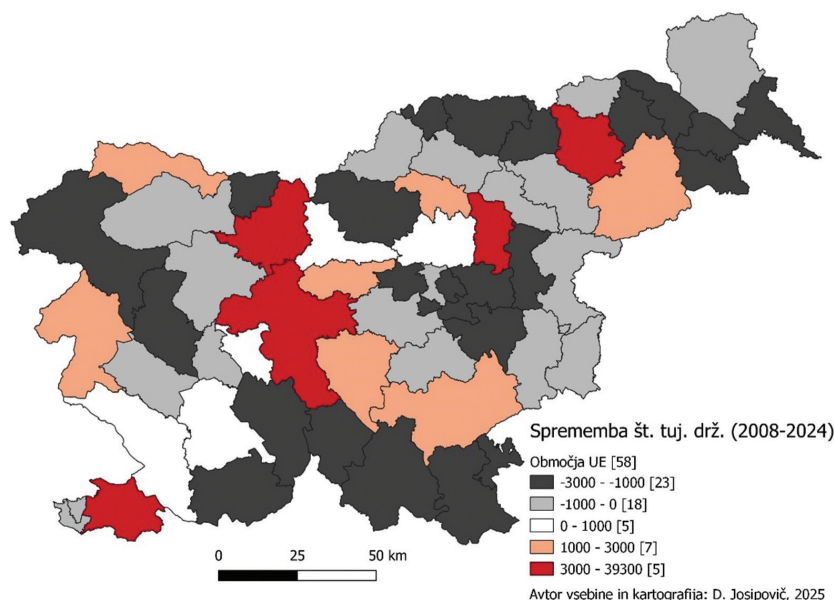
V okviru paradigme policentričnega razvoja je posebno mesto namenjeno skladnemu regionalnemu razvoju, katerega naloga je, da tistim prebivalcem, ki si ne želijo zapustiti domače regije, omogoči, da si sredstva za preživetje zagotovijo v okviru lokalnih oziroma regionalnih delovnih mest. Že v 70. letih prejšnjega stoletja je Lojze Gosar izvedel analizo »idealne stopnje deagrarizacije«, ki bi še zagotavljala primerno poselitev podeželja, hkrati pa bi omogočila zagotovitev dodatne delovne sile v procesu nadaljevanje industrializacije Slovenije (Gosar, 1976; 1979). Medtem ko je policentrizem dajal dobre rezultate vse do začetka 90. let prejšnjega stoletja (Klemenčič, 1995), so se negativne spremembe, spodbujene s pretvorbo družbeno-gospodarskega sistema in privatizacijo, vršile v smeri postopne optimizacije stroškov in opuščanja decentraliziranih lokacij obratov zaradi zmanjševanja stroškov, po letu 2000 pa pospešeni selitvi proizvodnje v tujino in s tem povezano izgubo lokalnih delovnih mest (Josipovič, 2011). Po bliskoviti širitvi finančne krize leta 2008 iz zahodnih centrov na druge dele sveta in druge sektorje gospodarstva, se je pričela pospešena centralizacija Slovenije zaradi koncentracije gospodarskih pravnih oseb in delovnih mest na območju Ljubljane in ljubljanske urbane regije (Josipovič, 2018). To lahko spremljamo tako na ravni sprememb števila registriranih gospodarskih subjektov po regijah in njihovih zaposlenih kot na ravni demografskih tokov, ki so jih sprožili.

Število podjetij je v obdobju 2008–2023 v Sloveniji naraslo za polovico (+50 odstotkov), kar predstavlja izrazito drobitev dejavnosti, saj se je BDP komaj opazno povečal. Delež od slovenskega povprečja se je najbolj znižal v Pomurju (–13,9 odstotka), na Koroškem (–12,1 odstotka) in Goriškem (–12,7 odstotka). To sovпада z našimi ugotovitvami na področju demogeografskih

procesov. Koncentracija podjetij se je izrazito vršila v Osrednjeslovenski regiji, kjer je bila leta 2023 več kot tretjina vseh podjetij v Sloveniji (34,2 odstotka) (SURs, 2025). Prav ta pa je nase vlekla potrebe po novih zaposlitvenih zaledjih. Podjetjem v skladu z optimizacijo poslovanja ni v interesu plačevanje visokih potnih stroškov, v kolikor bi se ljudje vozili na delo iz oddaljenih regij. Skrb za enakomeren razvoj v odsotnosti zavezujoče delovne in zaposlitvene zakonodaje prevzema država. V strukturi vodenja pa lahko le ugotovimo, da je v Sloveniji spodletela uvedba vmesne, regionalne ravni upravljanja (raven NUTS3), šibki nadomestek v obliki regionalno-razvojnih agencij (RRA) pa ne more prevzemati nalog enakomernega in usklajenega razvoja. Enako velja za regionalno planiranje, za katero je prvi vzorčni primer nastal šele leta 2024, vmes pa so se razmere dramatično spremenile. Te spremembe generirajo nove probleme, infrastrukturne (promet, vrtci, šole, zdravstveno omrežje ipd.). Zato lahko le ob poznavanju demografskih procesov in izključitvi dejavnika emigracije aktivne populacije v rodni dobi sklepamo na potencialno zmanjšanje v stopnji razvitosti med najrazvitejšo in najmanj razvito regijo. Če je povprečen zaposleni v pomurskih podjetjih dosegel višje prejemke glede na državno povprečje, to ne pomeni nujno zmanjšanja razlike prav zaradi odliva zaposlenih iz ali propada podjetij z nižjo dodano vrednostjo. Poseben problem pomenijo tudi presežne priselitve v osrednjo Slovenijo, in sicer v podjetja nižje dodane vrednosti za zaposlene, kot je gradbeništvo. Delovna sila iz tujine je običajno cenejša, se ne zaveda dovolj pravic in zaradi podrejenega položaja v priseljenem statusu ne ustvarja dovolj pritiska za zvišanje plačila za opravljeno delo. To vpliva na dodatno ogibanje tovrstnim delom s strani domače populacije in pa tudi vstopa v »podjetniški« sektor na način, da delo opravljajo drugi namesto »podjetnikov«. To so le nekateri od ključnih dejavnikov, ki znižujejo razvojno perspektivnost državnega centra in osrednjega območja države, za posledico pa ima zgolj navidezno zmanjševanje razlik.

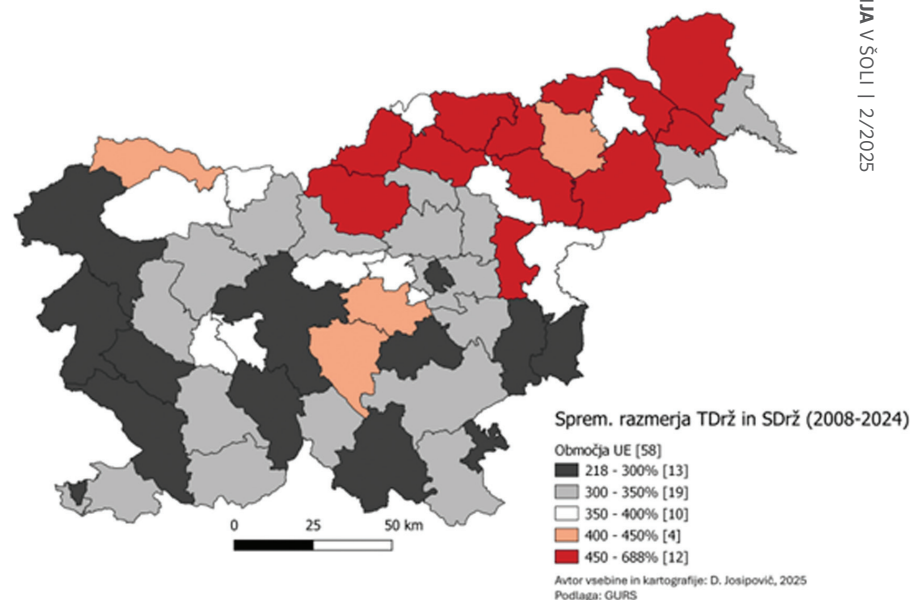
8 Sklep

Zaključimo lahko, da prav obsežna emigracija iz Slovenije generira večino potreb po delovni sili v sektorjih, ki so bili najbolj na udaru v zadnjem desetletju in pol. Vendar pa namesto tega opazamo skokovito rast priseljevanja v Slovenijo v sektorjih, iz katerih ni bilo velikega odliva domačih zaposlenih, kjer pa nastopajo sektorske razlike (gradbeništvo, promet in logistika, trgovina, gostinstvo, storitveni sektor na splošno, socialno skrbstvo, zdravstvo

Zemljevid 3: Sprememba števila tujih državljanov po UE Slovenije v obdobju 2008-2024

Vir: SURs, 2025; preračuni avtorja

Zemljevid 4: Sprememba razmerja med tujimi in slovenskimi državljani po UE Slovenije v obdobju 2008-2024

Vir: SURs, 2025; preračuni avtorja

itd.). Covidna kriza je priseljevanje sicer nekoliko ustavila, nato pa se je znova okrepilo, a posledice določenih gospodarskih politik v kombinaciji z vojno v Ukrajini in na Bližnjem vzhodu močno vplivajo tudi na demografsko dogajanje v Sloveniji. Če po eni strani Slovenija prebivalstvo še vedno pridobiva, je vendarle vse več perifernih območij in celotnih regij izpostavljenih depopulaciji, jedrna območja, še posebej ljubljanska regija, pa pretirani koncentraciji prebivalstva. Pomurska regija kot ena od najbolj strateško pomembnih obmejnih regij Slovenije je hkrati demografsko najbolj prizadeta. Samo v obdobju 2012–2017 je z emigracijo izgubila 2700 državljanov, izgubo pa le delno kompenzirala z neto 650 tujimi priselitvami. Migracijska izguba je samo v tem obdobju presegala 2000 ali 4 % celotnega aktivnega prebivalstva regije.

Na regionalni ravni in znotraj regij so razlike še opaznejše. Kljub navideznemu zmanjšanju razlik med nekaterimi regijami, ali celo med najrazvitejšo in najmanj razvito, tega ne gre pripisati zgolj izboljšanju kazalnikov, temveč je potrebno glavne vzroke iskati tudi drugje. Šibkejšje regije so demografsko še nazadovale in na ta način zmanjšale potrebo po kakovostnejših delovnih mestih in ostajanju v regiji. Po drugi strani se je z ustvarjanjem novih dejavnosti in delovnih mest pojavil presežek prebivalstva v ekonomsko razvitejših in finančno zmogljivejših regijah. Posledično se je izvršil prenos dela na novo, slabše plačano delovno silo, pretežno iz tujine, postopoma tudi iz čedalje bolj oddaljenih držav (Nepal, Indija, Filipini).

Po zadnjih uradnih podatkih je 1.1.2025 Slovenija imela 2,130.850 prebivalcev, od tega je samo v Mestni občini Ljubljana živel že vsak sedmi ali 14,7 odstotka (300.354 prebivalcev), na območju UE Ljubljana skoraj vsak peti ali 17,7 odstotka (378.166 prebivalcev), na območju ljubljanske urbane regije (v obsegu iz leta 2014) več kot vsak četrti ali 27,5 odstotka (585.357 prebivalcev), v makroregiji osrednja Slovenija pa skoraj vsak drugi ali 44,3 odstotka (943.254 prebivalcev) prebivalstva Slovenije (SURS, 2025). Medtem ko so se tri statistične regije na zahodu Slovenije nekoliko številčno okrepile, njihov skupni delež pa malenkostno upadel (s 13,8 odstotka leta 1995 na 13,7 leta 2025), je makroregija severovzhodna Slovenija izgubila prebivalstveni primat in nazadovala tako v absolutnem kot relativnem smislu (s 45,1 odstotka prebivalstva leta 1995 v treh desetletjih na 42,1 odstotka). Kljub temu severovzhodna Slovenija še vedno ohranja najvišjo gostoto prebivalstva.

Medtem ko je bil naravni prirastek v Sloveniji v letu 2024 še vedno močno negativen (–4814), je v letu 2025 pričakovati, da se bo število živorojenih znova nekoliko povečalo (na okrog 16.946), število umrlih pa po presežni postkoronski smrtnosti nekoliko zmanjšalo (20.814), kar bo prineslo za okrog 1000 oseb nižji naravni upad (–3868). Naravni upad, ki smo mu priča v večini slovenskih regij (devet od dvanajstih), je povezan tudi z dolgotrajnimi selekcijskimi procesi v migracijah, ki iz regij izvabijo vitalno prebivalstvo v rodni dobi, tako da naraste delež starejšega prebivalstva s krajšo preostalo življenjsko dobo, kar se v Pomurju in Podravju že več desetletij odraža v povečanih stopnjah smrtnosti. Kot pa smo videli, so v Podravju migracije tiste, ki uspešno kompenzirajo »naravne izgube« in ki so našle pot v izboljšani ekonomski aktivnosti regije.

Delež tujih državljanov se je po letu 2008 izrazito povečal, v povprečju za 3,5-krat (s 3 na 11 odstotkov). Izrazito povečanje deleža tujih državljanov v primerjavi s slovenskimi beležimo v makroregiji severovzhodna Slovenija. Razmerje v korist tujih državljanov se je tam od leta 2008 do 2024 povečalo od 4,5- do 7-krat. Tudi ta podatek potrjuje tezo o centralizaciji Slovenije v osrednjeslovenskem prostoru, zlasti v Osrednjeslovenski regiji in robnih območjih Gorenjske (UE Kranj) in Jugovzhodne Slovenije (UE Trebnje in Novo mesto). Tam se je povečalo tudi število slovenskih državljanov in tam je delež tujih državljanov predstavljal manjše primerjalno povečanje. Kjer pa je število slovenskih državljanov zaradi emigracije upadlo, je avtomatično narasel delež tujih državljanov. Deleži so po letu 2008 narasli povsod po Sloveniji. Razmerje med tujimi in slovenskimi državljani se je med letoma 2008 in 2024 povečalo za najmanj dvakrat v korist tujih državljanov tudi na območjih imigracije slovenskih državljanov.

Nastopajo pa tudi že nove razmere, ki jim lahko sledimo v zadnjih nekaj letih. Po letu 2018 je naša najbolj demografsko ogrožena statistična regija Pomurje imela pozitiven migracijski saldo okrog 1500 ljudi, pri čemer je pri številu državljanov znova nastala neto izguba. To pomeni, da je ves presežek nastal na podlagi neto imigracije tujih državljanov, pri čemer so tudi znotraj Pomurja precejšnje mezo- in mikroregionalne razlike.

Zato lahko sklenemo, da smo z rezultati analize migracijskih in celokupnih demografskih razmer v obdobju po izbruhu finančno-gospodarske krize potrdili glavno hipotezo prispevka.

In sicer, da je odsotnost sistematične in vsebinske regionalne politike glavni vzrok za neenakomeren družbeni razvoj države in temeljni vzrok za depopulacijo perifernih regij. Odliv 57.000 slovenskih državljanov pretežno iz perifernih delov obmejnih regij in njihovo nadomeščanje z 217.000 tujimi državljani pretežno v osrednjeslovenski statistični regiji je prepričljiv dokaz za to.

9 Viri in literatura

- DVK (2025). Državna volilna komisija. Volitve v Državni zbor RS. www.dvk.si
- Gosar, A. (1995a). Nekatere sodobne socialno-geografske značilnosti prebivalstvene sestave Slovenije s posebnim ozirom na medregionalne selitve. *Regionalni vidiki demografske politike Slovenije. Strokovni posvet 27. junija 1995* (ur. Dušan Plut).
- Gosar, A. (1997). Migration und sozioökonomische Transformation in Südosteuropa. *Südosteuropa-Studien*, Band 59, 243–266.
- Gosar, L. (1976). *Vpliv gibanja kmečke delovne sile na oblikovanje agrarnega prostora* [Doktorska disertacija]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Gosar, L. (1979). Ocenjevanje primerne stopnje deagrarizacije. *Geografski vestnik*, LI, 55–72.
- Gosar, L. (1995b). Poti do skladnega regionalnega razvoja. *Regionalni vidiki demografske politike Slovenije. Strokovni posvet 27. junija 1995* (ur. Dušan Plut).
- Josipovič, D. (2009). Razprava o odnosu center - periferija: peripanonski slovensko-hrvaški stik v sistemu širitve EU. V *Razvojne priložnosti obmejnih območij Slovenije = Development opportunities of Slovenian border regions*. 197–211. *Annales Majora*.
- Josipovič, D. (2011). Globalization and post-socialism at the regional scale: the cases of Western Balkans and Slovenia. *The scale of globalization: think globally, act locally, change individually in the 21st century*. 124–130. http://conference.osu.eu/globalization/publ2011/the_scale_of_globalization.pdf
- Josipovič, D. (2013). Pseudoprostovoljne migracije: primer sistema notranjih migracij v nekdanji Jugoslaviji. *Ars & humanitas*, 7(2), 71–85. www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-XAO73LYX
- Josipovič, D. (2014). Baby-boom v Sloveniji? Soočanje z demografskimi izzivi. Zbornik 17. mednarodne multikonference Informacijska družba – IS 2014, 6. oktober 2014, zvezek B = Facing demographic challenges : proceedings of the 17th International Multiconference Information Society - IS 2014, October 6th, 2014, Ljubljana, Slovenia : volume B, 21–24. [http://library.ijs.si/Stacks/Proceedings/InformationSociety/2014/2014_IS_CP_Volume-B_\(FDC\).pdf](http://library.ijs.si/Stacks/Proceedings/InformationSociety/2014/2014_IS_CP_Volume-B_(FDC).pdf)
- Josipovič, D. (2015). Slovenia and the census : from the 20. century Yugoslav counts to the register-based census of 2011. *Contemporary Southeastern Europe* 2, 2, 159–175. http://www.suedosteuropa.uni-graz.at/cse/sites/default/files/papers/josipovic_slo_census.pdf
- Josipovič, D. (2021). COVID-19 and excess mortality: Was it possible to lower the number of deaths in Slovenia?. *Stanovništvo*, 59(1), 17–30. <https://doi.org/10.2298/STNV2101017J>
- Klemenčič, M. M. (1989). Družbenogospodarski prehod v Sloveniji. *Dela* 6.
- Klemenčič, M. M. (1993). Družbenogospodarski razvoj obmejnih območij Slovenije. *Dela* 10.
- Klemenčič, V. (1995). Prostorska diferenciacija Republike Slovenije po demografskih procesih in demografskih strukturah. *Regionalni vidiki demografske politike Slovenije. Strokovni posvet 27. junija 1995* (ur. Dušan Plut).
- Malačič, J. (2000). *Demografija – teorija, analiza, metode in modeli*. Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- Massey, D. (1994). *Space, Place and Gender: A Global Sense of Place*. University of Minnesota Press.
- Moon, B. (1995). Paradigms in migration research: exploring 'moorings' as a schema. *Progress in human geography*, 19(4), 505–524.
- Pečar, J. (2020). *Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027*. Delovni zvezek 3. UMAR. https://www.umar.gov.si/publikacije/delovni-zvezki/avtorski-prispevek?tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Bnews%5D=3780&cHash=b892ee41e44de0e01fb1c0a81c1e5bc1
- Pojasnila (2015). Pojasnila o teritorialnih spremembah statističnih regij. Spremembe obsega statističnih regij. SURS. <https://www.stat.si/dokument/8484/Spremembe-statisticnih-regij.pdf>
- Ruppert, K., Schaffer, F., Maier, J., in Paesler, R. (1981). *Socijalna geografija*. Školska knjiga.
- SURS, 2025. Statistični urad Republike Slovenije. Banka statističnih podatkov. www.stat.si
- Wolpert, J. (1964). The Decision Process in Spatial Perspective. *Annals of the Association of American Geographers*, 54, 537–558.
- Wolpert, J. (1970). Departures from the Usual Environment in Locational Analysis. *Annals of the Association of American Geographers*, 60, 220–229.